

ר' עובדיה מברטנורא

ושעיר המשתלח. לעזאזל:
ולשון של זהורית. שני תולעת
שמשליכין אל תוך שריפת
הפרה. וה"ה לעץ ארז ואזוב,
אלא נקט לשון של זהורית לבד
לחלק בין לשון של זהורית זה
ללשון של זהורית של שעיר
המשתלח: באין מתרומת
הלשכה. אף על גב דפרה אינה
נשחטת בעזרה באה מתרומת
הלשכה, דחטאת קרייה
רחמנא. ושעיר המשתלח, לפי
שצריך ליקח שני שעירים ואין
ידוע על איזה מהם יעלה הגורל
לה: כבש פרה. שהיו עושים
שני גשרים זה ע"ג זה מפני
קבר התהום מהר הבית להר
המשחה ועליהן היו מוציאין את
הפרה: וכבש [שעיר]. שהיו
עושין כמין גשר עד חוץ לעיר,
ועליו היה הולך המשלח את
השעיר, מפני הבבליים שהיו
תולשים שערו ואומרים לו טול
וצא שלא תשהה עונותינו:
ולשון שבין קרניו. לידע אם
הלבין ונתכפרו עונותיהן של
ישראל. והני אינם צורך קרבן
לפיכך אינן באין מתרומה
שהופרשה לשם קרבנות אלא
ממה שנשתייר בלשכה אחר

משנה ב

פְּרָה אדומה וְשֵׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח לעזאזל ביום
הכיפורים וְלִשׁוֹן שֶׁל זְהוּרִית - חוט תולעת השני
שמשליכים אל תוך שריפת הפרה האדומה, והוא
הדין לארז ולאזוב - בְּאֵין מִתְּרוּמַת הַלְּשָׁכָה.

כֶּבֶשׂ פְּרָה - גשר משופע שעשו מהר הבית להר
המשחה, שעליו היו מוציאים את הפרה האדומה,
וְכֶבֶשׂ שֵׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח שעשו מהעזרה עד לחוץ
לעיר, ועליו הוציאו את השעיר המשתלח, וְלִשׁוֹן של
זהורית שְׂבִין קַרְנָיו של השעיר, וְאֵמַת הַמַּיִם
שהיתה עוברת בעזרה, אם צריך כסף כדי לתקנה,
וְחֹמַת הָעִיר וּמַגְדְּלוֹתֶיהָ, וְכָל צְרִיבֵי הָעִיר -
בְּאֵין מִשְׁיָרֵי הַלְּשָׁכָה מהכסף שנותר בלשכה
לאחר שנתרמו התרומות לתוך הקופות.

אָבָא שָׂאוּל אָמַר: כֶּבֶשׂ פְּרָה - בְּהַגִּים גְּדוֹלִים
עוֹשִׂין אוֹתוֹ מִשָּׁל עֶצְמוֹן - מכספם:

משנה ג

מוֹתֵר שִׁירֵי הַלְּשָׁכָה - השקלים שנשתיירו בלשכה
לאחר שנעשו בהם הצרכים שנמנו במשנה הקודמת,
מָה הָיוּ עוֹשִׂין בָּהֶן? לֹקְחִין בָּהֶן יַיִנוֹת, שְׂמָנִים
וְסִלְתוֹת ומוכרים אותם למי שצריך יין לנסכים
ושמנים למנחות, וְהַשְּׂכָר - הרווח לְהַקְדֵּשׁ, דְּבָרֵי
רַבִּי יִשְׁמַעֲאֵל. רַבִּי עֲקִיבָא אָמַר: אֵין

הפרשת התרומות: ואמת המים. העוברת בעזרה, אם צריכה תקון: וכל צרכי העיר. לחפור בורות
שיחין ומערות ותקון רחובותיה ושווקיה ושמירת העיר: אבא שאול אומר כו'. ואין הלכה כאבא
שאול: ג מותר שיירי הלשכה. מה שנשאר אחר שנעשה מהן תקון צרכי העיר: לוקחים מהן
יינות שמנים וסלתות. ומוכרים אותן למי שצריך יין לנסכים ושמנים וסלתות למנחות: אין

ביאורים והרחבות

לציבור, ואם כן אין להקריבם בקרבנות (ציבור), ולכן נותנים לו שכר, ורבי יוסי סבר שלא חוששים
שנא לא ימסרם לציבור יפה יפה. ולא יכא דאמרי בשם רבא, לכו"ע הבטה בהפקר אינה קונה,
אלא שכאן חששו חכמים לבעלי זרועות, בריונים, שיטלו את הספיחים בכח. ולכן תיקנו
חכמים לתת לשומר ארבעה זוזים, שעל ידי שההקדש ישלם שכר שמירה, יתפרסם הדבר
והספיחים הם צורך קרבן, ולא יקחום הבריונים. ורבי יוסי סבר שלא תיקנו.

ר' עובדיה מברטנורא
משתכרין בשל הקדש. שאין
עניות במקום עשירות, וגנאי
הוא להקדש: ואף לא בשל
עניים. דלמא מתרמי עני וליכא
למיתב ליה. והלכה כר"ע:
ד מותר התרומה. היינו מה
שנשאר בקופות בראש חדש
ניסן, שאז מביאין קרבנות
מתרומה חדשה: צפוי לבית
קודש הקדשים. לרצפה
ולכתלים: מותר פירות. רבי
ישמעאל לטעמיה, דאמר לעיל
מותר שיירי הלשכה קונים מהן
יינות שמנים וסלתות והשכר
שמשתכרים בהן קרוי מותר
פירות, כלומר מה שהותרו
ונשתכרו בפירות שקנו: קיץ
למזבח. כשהמזבח בטל
מביאים מהן עולות, כמו שדרך
בני אדם להעלות מיני מתיקה
על השלחן בגמר סעודתן כך
אחר שגמרו להביא חובת היום
מביאים עולות הללו כשאין
גדרים ונדבות והמזבח בטל:
מותר תרומה לכלי שרת.
מקרא דריש ליה דכתיב (דה"ב
כ"ד) ואת שאר הכסף ויעשהו
כלים לבית ה', איזהו כסף שיש
לו שיריים הוי אומר זו תרומת
הלשכה: מותר תרומה לקיץ

מִשְׁתַּכְּרִין מִשְׁלֵי הַקֹּדֶשׁ - אין עושים מסחר
בהקדש, שגנאי הוא להקדש, וכן **וְלֹא** משתכרין
מִשְׁלֵי עֲנִיִּים - במעות של עניים, שמא יבקש עני
כסף ולא יהיה כסף לתת לו באותו זמן:

משנה ד

מוֹתֵר תְּרוּמָה - מה שנשאר בקופות בראש חודש
ניסן, שאז מביאים קרבנות מהתרומה החדשה, **מָה**
הֵיוּ עוֹשִׂין בָּהּ? רְקוּעֵי זָהָב - טסים דקים **צְפוּי**
לְבֵית קֹדְשֵׁי הַקֹּדְשִׁים לקירות, לתקרה ולרצפה.
רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל אוֹמֵר: מוֹתֵר הַפְּרוֹת - הרווח
ממכירת יינות שמנים וסלתות שקנו ממותר שיירי
הלשכה, כמבואר במשנה הקודמת, **לְקִיץ הַמְּזֻבָּח** -
מביאים ממנו עולות כשהמזבח בטל ואין קרבנות
חובה או נדבה להקריב עליו²⁰, **וּמוֹתֵר הַתְּרוּמָה**
לְכָלֵי שְׂרֵת - עושים ממנו כלים למקדש, שמכשירי
קרבן דינם כקרבן, ולכן באים מהמעות שהקרבת
באים²¹.

רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: מוֹתֵר הַתְּרוּמָה לְקִיץ
הַמְּזֻבָּח שתרומת הלשכה נתרמה לצורך קרבנות,
וּמוֹתֵר נְסָכִים²² **לְכָלֵי שְׂרֵת** שהנסכים מתקדשים
בכלי שרת.

רַבִּי הֲיִנְיָא סָגַן הַפְּהִיגִים אוֹמֵר: מוֹתֵר נְסָכִים
לְקִיץ הַמְּזֻבָּח לעולות נדבה, לפי ששניהם כליל,

המזבח. שלצורך קרבנות הופרשה: מותר נסכים. גזברי ההקדש היו ממציאים מעות לבעלי יינות
ושמנים וסלתות, לספק למנחות ונסכים כל השנה, ואם קבל עליו לספק ג' סאים בסלע ועמדו
ארבעה סאים בסלע צריך שיתן ארבע סאין, ואותה סאה היא מותר נסכים. וכן כשמודדין להקדש

ביאורים והרחבות

20. כמו שדרך בני אדם להעלות מיני מתיקה על השולחן בגמר סעודתן, כך אחר שגמרו
להביא חובת היום מביאים עולות הללו כשאין גדרים ונדבות והמזבח בטל.

21. בגמרא כתובות (קו, ב) למדין את טעמו מהפסוק: (דברי הימים ב כד, יד): "וככלותם הביאו
לפני המלך ויהוידע את שאר הכסף, ויעשהו כלים לבית ה'", איזהו כסף שיש לו שיריים? הוי
אומר זו תרומת הלשכה.

22. **פירוש:** גזברי הקדש היו נותנים מעות לאנשים שיספקו יינות שמנים וסלתות למקדש.
ואם התנו עמהם שיספקו שלש סאים בסלע, והוזלה התבואה ועמדה על ארבע סאים בסלע,